

(אכן דעת הרמב"ם (ביאת המקדש ג, יז. דלא כרש"י ותוס' בסוגיין) שאין לוקים על הכנסת כלי שנשטמא מאב הטומאה אלא מכת מרדות. ולשיטתו אין בטומאת האבנט איסור דאורייתא משום הכנסת טומאה למקדש. ואפשר שמקור שיטתו הוא מכאן, מכך שהותר לטמא האבנט לצורך הוצאת הטומאה. עפ"י מנחת חינוך שסג, ג ועוד.

ועוד אפשר שאין איסור תורה לטמאות כלים בתוך העזרה, כי שמא לא נתרבתה טומאת פנים (בשבועות זו): אלא במקום שיש חיוב כרת, דהיינו באדם טמא, אבל בכלים אפשר שאין איסור מדאורייתא אלא להכניס טומאה מן החוץ ולא בטומאת פנים. כן חידש המנחת-חינוך שסג, טו.

ע"ע בשיטות הראשונים, בשו"ת דובב מישרים ח"ב א; שבט הלוי ח"ו קפו).

דף קה

ר"ב כהנא מסייע כהני' – ע"ע דוגמאות וציונים כעין זה, במובא בשבת נו.

'מתוך שנאמר אך אל הפרכת לא יבא יכול לא יהו כהנים בעלי מומין נכנסין בין האולם ולמזבח לעשות ריקועי פחים, תלמוד לומר אך – חלק... – לכאורה משמע שיש איסור תורה לבעל מום להיכנס בין האולם ולמזבח, ולא הותר לו אלא לצורך בניה ותיקון והוצאת טומאה. ואכן כך היא דעת הרמב"ם (ביאת המקדש ו, א). ואולם הרמב"ן (בהשגותיו לספר המצוות, סט) חולק וסובר שאין איסור תורה בכניסת בעלי מומין בין האולם ולמזבח. אין איסור אלא כשניגש אל המזבח לעבוד עבודה. (וכן נראית דעת התוס' בסוכה מד. וכ"כ הריטב"א שם וביזמא מד: ועוד).

אמנם, מדברי הרמב"ן נראה שהוא מפרש את הצורך ללימוד מיוחד להתיר כניסה לבניה ותיקון, משום איסור 'ביאה ריקנית' – כלומר ביאה שלא לשם עבודה, האסורה מן התורה אף לכהנים תמימים. אבל אין איסור מיוחד על בעלי מומין להיכנס שמה.

אלא שיש לעיין לפי שיטתו, מנין ללמוד התר לטמאים מן הכתוב הוזה המדבר על בעלי מומין, הרי לבעל-מום אין איסור כניסה מיוחד אלא משום 'ביאה ריקנית' השייך לכל הכהנים, ולא למדנו כאן אלא שכניסה לצורך תיקון והוצאת טומאה אינה נחשבת 'ביאה ריקנית', אך מנין לנו ללמוד התר לאיסור כניסת טמאים למקדש. ועוד, כיצד יתכן שטמא ובעל מום – טמא נכנס (לדעת רב חייא בר אשי), והרי לדעת הרמב"ן אין איסור לבעל מום להיכנס, שלא כטמא האסור בכניסה מצד עצמו.

ונראה שמכאן הוכיח הרמב"ם את שיטתו שיש איסור מסויים בכניסת בעל-מום אף ללא עבודה. [ומכאן למד הרמב"ם (שם א, טו) שהוא הדין לשתוי, לפרוע-ראש או לקרוע-בגדים].

ובדעת הרמב"ן צריך לומר שגם כשנכנס לתקן ולהוציא את הטומאה, נחשבת זו ל'ביאה ריקנית', כיון שאינו עובד, אלא שמשום הצורך לתקן נדחה איסור 'ביאה ריקנית'. ואם כן יש מקום ללמוד התר גם לאיסור כניסה בטומאה, כשם שנדחה איסור 'ביאה ריקנית' לצורך זה. ואף יתכן שטמא קודם לבעל מום, הגם שבטמא יש איסור נוסף שאין בבעל-מום, כי נראה שכך קבלו בהלכה, שבעל-מום איסורו חמור בביאה ריקנית מביאת תמיים. וחומר איסור זה מועיל לדחות איסור טומאה. (עפ"י חדושי הגר"ח הלוי – ביאת המקדש א, טו).

והחזון-איש (קיב, טו. ובגליונות על הגר"ח) פירש להפך: בכניסה לצורך תיקון לא נאמר בה כלל אזהרת ואל המקדש לא תבא, שענינו משום כבוד המקדש, שבכך שנכנס כשהוא בטומאה מראה שאינו נרתע מקדושתו, אבל כשנכנס לתקן אין פגם בכבוד המקדש, ומכל מקום יש בזה גדר כבוד משום ומקדשי

תיראו ומצד זה ראוי שייכנסו הנבחרים, ובוה דנו אם מעלת טהור עדיפה על מעלת תמים או להפך. [ויש להסתפק כאשר יש שם טהור ונכנס טמא, האם חייב משום ביאה בטומאה אם לאו, שאעפ"י שמתחילתו מצוה, אבל אחר שאסור לטמא ליכנס, אפשר שאם עבר ונכנס חייב משום טומאה]. ובוה מובן כיצד למדים טמא מבעל-מום הגם שבטמא יש איסור כרת ובעל-מום ב'לאו', ולהרמב"ן אפילו איסור לאו אין בכניסת בעלי מומין – אך לפי המבואר גם בטמא אין איסור בכניסה לצורך תיקון. (וכסברה זו יש בחדושי גור אריה כאן, אתר קושית התוס' על פירוש ר"ח, שאין איסור לטמא את האבנט משום שעושה כן לצורך הוצאת השרץ. ובדבריו יש חידוש נוסף, שאף על פי שמהתורה פטור על טומאת השרץ וחייב בטומאת כלי, מכל מקום הוצאת השרץ נחשבת צורך המקדש, ומותר לטמא הכלי לצורך זה. והתוס' שהקשו – כי לא מסתבר להם חידוש זה, ואולם בטומאה דאורייתא משמע שהכל מודים שאין איסור כניסת טומאה לצורך הוצאת טומאה או תיקון).

וב'אבי עזרי' (ביאת מקדש שם) חידש בדעת הרמב"ן (על פי דבריו בספר המצוות שם), שלא התירו כאן לטמא להכנס לצורך תיקון אלא בטמא שאינו מוזהר מן התורה על ביאת מקדש, [כגון טומאות מן המת שאין הנזיר מגלה עליהן], ורק בטמא כזה יש דעה שהוא עדיף על בעל מום לכניסה. אבל בשאר טמאים החייבים משום ביאת מקדש, אינם מותרים להכנס בשום אופן, שהרי אין ללמוד מן הכתוב בבעל מום, כאמור. [והוסיף: 'וחוששני לומר שגם להרמב"ם אין טמא האסור בביאת המקדש הותר ליכנס לתקן, דמנא לן שהותר ובתורה נאמרה רק להתיר בעל מום... אבל על טמא אין ריבוי...'].

'שלא התירו לך אלא משום שבות. היכא קאי – התם קאי...' – לפי פירוש הגמרא הרי זה משפט לעצמו ואינו נתינת טעם למשפט הקודם. ומצינו כמה פעמים בלשון המשנה ש'ש... משמשת כ'ז...'. ולא במשמעות הרגילה של נתינת טעם לאמור קודם. – ע' ריש ביצה ובגמרא שם ח. תענית יב: 'שהן י"ג תעניות על הצבור' – כמו 'זהן'; הוריות ב, ב; פרה ה, ה (וע"ש בתו"ט ובשאר מפרשים); בעה"מ משנה ר"ה כא: (ורש"י שם לא פירש כן); רא"ש לעיל סוף פרק שביעי. ובקרבן נתנאל שם ציין לאהלות ה, ו. (אכן בתפארת ישראל שם פירש כפי המשמעות הרגילה). וע' גם במובא בנבחים מו לפרש כן דברי המשנה שם.

ולפי"ז אין צריך להגיה [כפי המוגה בגליון] ביומא לב. בברייתא 'שכל הפרשה כולה נאמרה על הסדר חוץ מפסוק זה'. (ובמקום אחר כתבנו שיש למצוא תופעה הפוכה – 'ז' המשמשת כ'ש'. ע' במובא בערכין ט.).

ז'בי שמעון אומר: מקום שהתירו לך חכמים משלך נתנו לך...' – המהרש"א כתב שלכך נאמר כלל זה כאן, מפני שזהו כלל השייך לכל דיני מסכת עירובין, שהקלו בהם בכמה מקומות לצורך מצוה ולשאר צרכים, משום שכל דיני עירובין אינן אלא מדרבנן, מגזרת שלמה וחכמי הדורות שלאחריו, ולכך ניתנה הרשות לחכמים להקל בהם לפי הצורך. (וע"ע בחדושי הנצי"ב).